

Zadeva C-386/21

Predlog za sprejetje predhodne odločbe

Datum vložitve:

24. junij 2021

Predložitveno sodišče:

Cour d'appel de Mons (Belgija)

Datum predložitvene odločbe:

10. maj 2021

Pritožnica:

Ryanair DAC, nekdanja Ryanair Ltd

Druga stranka v postopku:

Happy Flights Srl

V ZADEVI:

Družba irskega prava RYANAIR DAC s sedežem na Irskem v DUBLINU, Airside Business Park, Swords 0, Dublin Airport [...] (ni prevedeno) [Identifikacija družbe Ryanair DAC],

pritožnica v postopku v glavni stvari in nasprotna stranka v postopku z nasprotno pritožbo,

[...] (ni prevedeno) [Identifikacija odvetnikov družbe Ryanair DAC]

PROTI:

SPRL (zdaj SRL) HAPPY FLIGHTS [...] (ni prevedeno) s sedežem v 9920 LOVENDEGEM, [Belgija,] Bredestraat Kouter, 69,

nasprotna stranka v postopku v glavni stvari in pritožnica v postopku z nasprotno pritožbo,

[...] (ni prevedeno) [Identifikacija odvetnikov družbe SRL Happy Flights]
 [...] (ni prevedeno) [preudarki v zvezi s postopkom]. [...] (ni prevedeno)

I. Dejansko stanje in postopek

1. Gre za spor med družbo belgijskega prava SRL HAPPY FLIGHTS (v nadaljevanju: HF), ki se ukvarja z izterjavo terjatev in na katero so letalski potniki prenesli svoje pravice, ter letalsko družbo RYANAIR DAC (v nadaljevanju: RY), ki je družba irskega prava, od katere družba HF zahteva odškodnine za potnike na podlagi Uredbe (ES) št. 261/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. februarja 2004 o določitvi skupnih pravil glede odškodnine in pomoči potnikom v primerih zavrnitve vkrcanja, odpovedi ali velike zamude letov ter o razveljavitvi Uredbe (EGS) št. 295/91 (v nadaljevanju: Uredba št. 261/2004).
2. V obravnavani zadevi gre za odpoved leta FR6351, ki bi moral 17. septembra 2017 leteti iz Sofije (SOF) v Charleroi (CRL), zadevni potniki pa so: [...] (ni prevedeno) [Identifikacija zadevnih potnikov]
3. Družba HF je družbo RY z elektronsko pošto z dne 18. septembra 2017 opomnila, naj ji plača znesek 7229,75 EUR iz naslova odškodnine in povračila plačanih vozovnic. Družba RY je potrdila prejem tega sporočila, vendar družbi HF tega zneska ni želela izplačati.
4. Družba HF je 2. januarja 2018 pri Tribunal de l'entreprise du Hainaut (Division Charleroi) (gospodarsko sodišče v Hainautu, oddelek v Charleroiu) vložila tožbo zoper družbo RY za plačilo zneska 7229,75 EUR z zamudnimi obrestmi in nato obrestmi za čas trajanja postopka od 18. septembra 2017 do poplačila.
5. Družba RY je izpodbijala pristojnost belgijskih sodišč in vložila nasprotno tožbo za plačilo odškodnine v višini 5000 EUR zaradi zlorabe postopka.
6. [...] (ni prevedeno) [preudarki o postopku]
7. Z izpodbijano sodbo, izdano 21. junija 2019 po izvedenem kontradiktornem postopku, je bilo ugotovljeno, da je zahtevek dopusten in utemeljen, družbi RY je bilo naloženo, naj družbi HF plača znesek 7229,75 EUR z zamudnimi obrestmi in nato obrestmi za čas trajanja postopka od 18. septembra 2017 do poplačila, ugotovljena je bila dopustnost nasprotne tožbe in njena neutemeljenost, družbi RY je bilo naloženo plačilo stroškov postopka, [...] (ni prevedeno) [naložitev stroškov postopka] sodba pa je bila razglašena za začasno izvršljivo, ne glede na morebitna pravna sredstva.
8. Družba RY je 26. julija 2019 vložila pritožbo.

9. Družba HF je vložila nasprotno pritožbo glede stroškov, katere dopustnost družba RY izpodbija.

II. Dopustnost glavne pritožbe

10. [...] (ni prevedeno) [Razprava o dopustnosti glavne pritožbe družbe RY. Predložitveno sodišče ugotovi dopustnost glavne pritožbe]

III. Navajani pritožbeni razlogi

21. Prvi pritožbeni razlog družbe RY se nanaša na nedopustnost prvotnega zahtevka družbe HF zaradi neobstoja procesnega upravičenja ali pravnega interesa za izterjavo odškodnine, dolgovane na podlagi Uredbe št. 261/2004, ker družba HF, ki ni niti potrošnik niti potnik, nima nobene pravice iz terjatev brez veljavne pogodbe o odstopu terjatev v skladu z irskim pravom; drugi in tretji pritožbeni razlog se nanašata na nepristojnost belgijskih sodišč za odločanje o sporu; četrti in peti pritožbeni razlog se nanašata na uporabo njenih splošnih pogojev, ki določajo, da mora potnik predhodno vložiti pritožbo, in prepovedujejo odstop terjatev.
22. Še pred preizkusom dopustnosti in podlage zahtevka pa mora sodišče najprej preveriti, ali je pristojno za odločanje o njem, pri čemer mora sodišče najprej preveriti svojo mednarodno pristojnost.

IV. Pristojnost belgijskih sodišč

A. Klavzula o pristojnosti

23. Družba RY se sklicuje na klavzulo o izbiri sodišča iz člena 2.4 njenih splošnih pogojev prevoza, ki določa: *Če v mednarodni pogodbi ali pravu, ki se uporablja, ni drugače določeno, se za prevozno pogodbo, ki ste jo sklenili z nami, kot tudi te splošne pogoje in pravila uporablja irsko pravo, za odločanje o vseh sporih iz te pogodbe ali v zvezi z njo pa so pristojna irska sodišča.*
24. Upoštevni pravni okvir za spor med družbo belgijskega prava in družbo irskega prava je Uredba (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (v nadaljevanju: Uredba št. 1215/2012).
25. Sodišče Evropske unije je nedavno odločalo o vprašanju za predhodno odločanje v zvezi z razlago člena 25(1) navedene uredbe v zadevi, ki se je nanašala na uporabo klavzule o izbiri sodišča, določeni v prevozni pogodbi, v razmerju do družbe za izterjavo terjatev, na katero je potnik prenesel svojo

- pravico do pritožbe, ki jo ima na podlagi Uredbe št. 261/2004 (sodba z dne 18. novembra 2020, DELAYFIX, C-519/19).
26. V navedenem sporu je potnik na poljsko družbo za izterjavo DELAYFIX prenesel pravico do uveljavljanja odškodnine na podlagi Uredbe št. 261/2004 zaradi odpovedi leta družbe RY iz Milana v Varšavo, pri čemer je prevozna pogodba med potnikom in družbo RY vsebovala klavzulo o izbiri irskih sodišč.
27. Družba RY je v zvezi s tožbo v glavni stvari, ki jo je družba DELAYFIX vložila pri sodišču v Varšavi, proti družbi za izterjavo terjatev uveljavljala svojo klavzulo o izbiri sodišča. Varšavsko sodišče je ugovor nepristojnosti družbe RY zavrnilo. Družba RY je zoper navedeno odločbo vložila pritožbo pri regionalnem sodišču v Varšavi, ki se je odločilo SEU predložiti to vprašanje za predhodno odločanje:
- „Ali je treba člen 2(b), člen 3(1) in (2) in člen 6(1) Direktive 93/13 [...] ter člen 25 Uredbe [št. 1215/2012] v okviru presoje veljavnosti dogovora o krajevni pristojnosti razlagati tako, da se na neobstoj posamičnega dogovora o pogodbenem pogoju in na nepoštenost pogodbenih določil iz dogovora o pristojnosti lahko sklicuje tudi končni prevzemnik terjatve, ki je terjatev na podlagi odstopa terjatve pridobil od potrošnika in ki sicer nima statusa potrošnika?“;*
28. Sodišče Evropske unije je v navedeni sodbi odločilo, da mora pred odgovorom na predloženo vprašanje za predhodno odločanje opredeliti, pod katerimi pogoji lahko dogovor o pristojnosti zavezuje družbo za izterjavo terjatev, ki ji je potnik odstopil svojo terjatev.
29. Sodišče je štelo, da ima lahko dogovor o pristojnosti, ki je vključen v pogodbo, učinke le v razmerjih med strankami, ki so soglašale s sklenitvijo te pogodbe (točka 42), da prevzemnik (družba za izterjavo) ni stranka prevozne pogodbe, ki vsebuje navedeni dogovor, ampak tretja oseba glede na pogodbo (točka 43), na podlagi česar je sklenilo, da letalska družba dogovora o pristojnosti načeloma ne more uveljavljati proti družbi za izterjavo terjatev, na katero je potnik prenesel svojo terjatev (točka 46), razen če tretja oseba v skladu z nacionalnim pravom, ki se uporablja za vsebino spora, vstopi v pravice in obveznosti prvotne pogodbene stranke (točka 47), v nasprotnem primeru pa klavzula o izbiri sodišča družbe za izterjavo ne zavezuje.
30. V skladu z izrekom navedene sodbe je treba člen 25 Uredbe št. 1215/2012 razlagati tako, da letalska družba za izpodbijanje pristojnosti sodišča za odločanje o odškodninski tožbi, vloženi na podlagi Uredbe št. 261/2004 proti tej letalski družbi, **dogovora o pristojnosti, ki je vključen v pogodbo o prevozu med potnikom in to letalsko družbo, ne more uveljavljati proti družbi za izterjavo terjatev, na katero je potnik prenesel svojo terjatev,**

razen če je v skladu z zakonodajo države, katere sodišča so določena v tem dogovoru, ta družba za izterjavo terjatev, ki je to terjatev prevzela, vstopila v pravice in obveznosti prvotne pogodbenne stranke, kar pa mora preveriti predložitveno sodišče.

31. V obravnavani zadevi predložitveno sodišče namerava upoštevati spoznanja iz navedene sodbe, tako da bo moralo pri ugotavljanju svoje mednarodne pristojnosti preveriti, ali je družba HF v skladu z irskim pravom – v sporni klavzuli so namreč določena irska sodišča – v celoti vstopila v pravice in obveznosti potnikov.
32. Pristojnost pa je treba presojeti neodvisno od vsebine zadeve, in sicer na podlagi *prima facie* presoje navedb iz tožbe (glej J. DESCAMPS, *Compétence internationale et loi applicable en matière d'obligations contractuelles et non contractuelles*, v X. *Obligations, Traité théorique et pratique*, VII, 1.1.11 ter SEU, Effer 4/3/1982), brez poseganja v vsebino zadeve.
33. Družba HF v tožbi navaja, da je specializirana za izterjavo odškodnin na podlagi Uredbe 261/2004 in da so potniki „svoje zahteve na podlagi uredbe o potnikih odstopili tožeči stranki v skladu s členom 1689 in naslednjih *Civilnega zakonika*“; v predlogih trdi le, da se za odstop terjatve, na katerega se sklicuje, uporablja izključno belgijsko pravo, torej tisto, ki sta ga stranki izbrali v okviru pogodbe o odstopu terjatve, sklenjene med potniki in družbo HF.
34. S tem nikakor ni dokazala veljavnosti odstopa terjatve in možnosti njegovega uveljavljanja po irskem pravu, posledično pa tudi ne obsega tega odstopa po irskem pravu, kar pomeni, da ni dokazala, da je v skladu z irsko zakonodajo v celoti vstopila v pravice in obveznosti potnikov.
35. Po mnenju družbe RY irsko pravo ne dovoljuje prenosa pravice do pritožbe („*assignment of bare legal right*“) na subjekt, pri katerem ni podana nikakršna povezava s pritožbo, ki jo vloži, razen tiste, ki je nastala zaradi takega prenosa pravice do pritožbe, kar pa je v nasprotju z irskim javnim redom, zato odstop terjatve na družbo HF ni veljaven.
36. To dokazuje s predložitvijo mnenja sodnika irskega Supreme Court (vrhovno sodišče) Donala Johna O'Donnella, nedavne sodbe Supreme Court (vrhovno sodišče) z dne 31. julija 2018 v zadevi SPV Osus Ltd proti HSBC Institutional Trust Services (Ireland) Ltd ter članka iz irske doktrine v zvezi z navedeno sodbo (dokumenta 25 in 26 njene dokumentacije).
37. Iz navedenega izhaja, da klavzule o pristojnosti ni mogoče uveljavljati zoper družbo HF, ki je v razmerju do prevozne pogodbe tretja oseba, ki ni soglašala s to klavzulo in se ne more sklicevati na odstop celotne terjatve po irskem pravu.

38. Zato ni treba preizkusiti veljavnosti niti po potrebi nepoštenosti klavzule o pristojnosti, ki družbe HF ne zavezuje.

B. Uporaba Uredbe št. 1215/2012

39. Če se klavzula o pristojnosti ne uporablja, je treba ugotoviti, katero sodišče je mednarodno pristojno za odločanje o odškodninski tožbi, ki jo je na podlagi Uredbe št. 261/2004 vložila družba za izterjavo belgijskega prava proti irski letalski družbi, na podlagi Uredbe št. 1215/2012.
40. V skladu s členom 4 navedene uredbe so načeloma pristojna sodišča države članice stalnega prebivališča tožene stranke, v tem primeru irska sodišča, razen pri posebni pristojnosti.
41. Poudariti je treba, da družba HF – ki ni stranka pogodbe – ni niti potnik niti potrošnik niti združenje potrošnikov, ampak podjetje v smislu člena I.1, točka 1, Code de droit économique (zakonik o gospodarskem pravu), zato se načeloma ne more sklicevati na kogentne določbe s področja mednarodne pristojnosti, s katerimi se varujejo potrošniki in se jim omogoča uvedba sodnega postopka v državi njihovega stalnega prebivališča na podlagi člena 17 Uredbe (EU) št. 1215/2012, ki se poleg tega uporablja samo za tiste prevozne pogodbe, ki za pavšalno ceno zajemajo prevoz in bivanje.
42. *Ratio legis* navedenega člena je zlasti prepričati, da bi bil potrošniku zaradi stroškov in postopkovnih težav v državi, ki ni njegova, onemogočen dostop do sodnega varstva, te nevarnosti pa ni, če postopek sproži podjetje v okviru svoje mednarodne gospodarske dejavnosti.
43. Družba HF pa se sklicuje na sodbo REHDER, ki jo je Sodišče Evropske unije izdalo 9. julija 2009 (C-204/08) in v skladu s katero je treba člen 5, točka 1(b), druga alineja, Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 (trenutno nadomeščen s členom 7(1) Uredbe (EU) št. 1215/2012) razlagati tako, da je pri letalskem prevozu oseb iz ene države članice v drugo, ki je opravljen na podlagi pogodbe, sklenjene z eno samo letalsko družbo, ki je dejanski prevoznik, za odločanje o odškodninskem zahtevku, ki izhaja iz prevozne pogodbe in iz Uredbe (ES) št. 261/2004, po izbiri tožeče stranke pristojno sodišče, v okraju katerega je kraj odhoda ali kraj prihoda letala, kot sta dogovorjena v navedeni pogodbi.
44. Sodišče je namreč štelo, da je treba, če gre za opravljanje storitev v več krajih v različnih državah članicah, poiskati kraj, ki zagotavlja najtesnejšo navezno okoliščino med obravnavano pogodbo in pristojnim sodiščem, zlasti tistega, v katerem mora biti v skladu s to pogodbo opravljen glavni del storitev (točka 38); odločilo je, da sta edina kraja, ki pomenita neposredno vez z navedenimi storitvami, opravljenimi za izpolnitev obveznosti iz predmeta pogodbe, kraj odhoda in kraj prihoda letala (točka 41), pri čemer vsak od teh dveh krajev pomeni zadostno vez z dejstvi spora in potemtakem

zagotavlja tesno navezno okoliščino med pogodbo in pristojnim sodiščem, ki se zahteva na podlagi pravil o posebni pristojnosti (točka 44), s tem da taka možnost izbire ustreza tudi zahtevi po predvidljivosti in je v skladu s ciljem pravne varnosti, pri tem pa je treba opozoriti, da ima tožeča stranka še vedno možnost, da se obrne na sodišče v kraju stalnega prebivališča tožene stranke (točka 45).

45. Družba HF na podlagi navedenega sklepa, da so v obravnavanem primeru mednarodno pristojna belgijska sodišča, ker je kraj odhoda ali prihoda spornega leta na letališču Charleroi (Hainaut, Belgija)
46. Je pa pri sodbi REHDER tožbo vložil sam letalski potnik, neposredni sopogodbениk, ki ga je zavezovala pogodba o letalskem prevozu, in ne tretja oseba, prevzemnik, ki ni pogodbena stranka.
47. Družba RY pojasnjuje, da če je prevzemnik v razmerju do pogodbe med potnikom in letalsko družbo tretja oseba, ga prevozna pogodba med potnikom in letalsko družbo ne zavezuje, zato ga ne more zavezovati niti nobena določba te pogodbe, ne glede na to, ali gre za tisto o izbiri sodišča ali tisto o kraju odhoda ali prihoda, o katerem sta se v prevozni pogodbi dogovorila potnik in letalska družba.
48. Zato družba RY trdi, da se prevzemnik, ker ni povezan s krajem izpolnitve prevozne pogodbe, sklenjene med letalsko družbo in potnikom, pri vložitvi tožbe proti letalski družbi ne more sklicevati na kraj izpolnitve pogodbe, sklenjene med potnikom in letalsko družbo, ampak mora na podlagi splošnega pravila iz člena 4 Uredbe št. 1215/2012 letalsko družbo tožiti pred sodišči države, v kateri ima tožena stranka stalno prebivališče, v obravnavanem primeru torej irskimi sodišči.
49. Družba RY trdi, da sodba Sodišča Evropske unije z dne 7. marca 2018, ki se med drugim nanaša na AIR Nostrum (združene zadeve C-274/16, C-447/16 in C-448/16), zgoraj navedenega nikakor ne more omajati, ker Sodišče v navedeni sodbi sploh ni analiziralo možnosti, da prevzemnik, ki je v razmerju do prevozne pogodbe tretja oseba, vložiti tožbo proti letalski družbi na podlagi kraja izpolnitve prevozne pogodbe.
50. Sodišče Evropske unije je moralo v tej sodbi odločiti o vprašanju kraja izpolnitve pogodbenih obveznosti iz pogodbe o letalskem prevozu pri povezovalnih letih, ki jih opravljajo različne letalske družbe (kraj prihoda drugega leta); Sodišče je moralo odgovoriti tudi na vprašanje, ali pojem „zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“ v smislu člena 7, točka 1, Uredbe št. 1215/2012 zajema odškodninsko tožbo letalskih potnikov na podlagi Uredbe št. 261/2004 proti dejanskemu letalskemu prevozniku, ki ni pogodbena stranka zadevnega potnika.
51. Sodišče je na to vprašanje odgovorilo pritrdilno, pri čemer se je oprlo zlasti na člen 3(5), drugi stavek, Uredbe št. 261/2004, ki določa, da kadar

obveznosti iz navedene uredbe izvaja dejanski letalski prevoznik, ki ni sklenil pogodbe s potnikom, se šteje, da jih opravlja v imenu osebe, ki je sklenila pogodbo s tem potnikom, pri čemer obveznosti tretjega prevoznika izhajajo iz pogodbe o letalskem prevozu, zato je bilo treba v okoliščinah navedene zadeve šteti, da je odškodninski zahtevek zaradi velike zamude leta, ki ga opravi dejanski letalski prevoznik, kot je družba AIR NOSTRUM, ki ni pogodbeni stranka zadevnih potnikov, vložen na področju pogodb o letalskem prevozu, ki so sklenjene med temi potniki in družbo AIR BERLIN oziroma družbo IBERIA.

52. V obravnavani zadevi je položaj drugačen, saj je namreč odškodninski zahtevek vložen proti letalskemu prevozniku, ki je sopogodbjenik potnikov, vložila pa ga je družba za izterjavo, ki je v razmerju do pogodbe o letalskem prevozu tretja oseba in se sklicuje na status prevzemnika terjatve, ni pa dokazala, da je v celoti vstopila v pravice in obveznosti prenosnikov.
53. Posledično se postavlja vprašanje uporabe in razlage člena 7(1) Uredbe št. 1215/2012.
54. Zato je treba Sodišču Evropske unije predložiti vprašanja za predhodno odločanje, navedeni v izreku te sodbe.

IZ TEH RAZLOGOV

sodišče

[...] (ni prevedeno) [Preudarki v zvezi s postopkom] [...] (ni prevedeno) Sodišču Evropske unije predloži ti vprašanja za predhodno odločanje::

1. *Ali je treba člen 7.1.a Uredbe (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah razlagati tako, da pojem, „zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“ v smislu navedene določbe zajema odškodninsko tožbo, ki jo na podlagi Uredbe (ES) št. 261/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. februarja 2004 o določitvi skupnih pravil glede odškodnine in pomoči potnikom v primerih zavrnitve vkrcanja, odpovedi ali velike zamude letov ter o razveljavitvi Uredbe (EGS) št. 295/91 vložijo družba za izterjavo, ki je v razmerju do pogodbe o letalskem prevozu tretja oseba in ki se sklicuje na to, da je prevzemnica terjatve potnika, čeprav navedena družba ni dokazala, da je v celoti vstopila v pravice in obveznosti prvotne pogodbene stranke?*
2. *Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen, ali je treba člena 7.1.a in 7.1.b Uredbe (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah razlagati tako, da*

je kraj izpolnitve obveznosti, na kateri temelji zahtevak, kraj izpolnitve pogodbe o letalskem prevozu, torej kraj odhoda ali prihoda leta ali, odvisno od primera, kakšen drug kraj?

[...] (ni prevedeno) [Prekinitev postopka]

[...] (ni prevedeno) [Končna postopkovna formula, podpisi in datum]

DELOVNI DOKUMENT